

Specyfika i zakres ochrony tajemnic w kontekście regulacji art. 347 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

1. Słowo wstępne

Mam przyjemność współpracy z Profesorem Tadeuszem Kuczyńskim w zasadzie od początku swojej kariery na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii. Pamiętam dobrze, jak będąc młodym asystentem, ćwierć wieku temu, przyszedłem do Jubilata z prośbą o wstępne konsultacje w sprawie wyjaśnienia kilku problemów związanych z interpretacją art. 60 Konstytucji RP¹ z perspektywy jednej z pierwszych spraw rozstrzyganych z tego zakresu przez Trybunał Konstytucyjny². Sposób i forma przekazu Profesora była tak doskonała, że pozwoliła mi nie tylko na zrozumienie specyfiki zagadnienia, ale zaowocowała (w okresie już nieco późniejszym) przygotowaniem konkretnego opracowania, w których szeroko skorzystałem z wyników badań opublikowanych także przez Jubilata³.

Mając na względzie szeroki krąg zagadnień naukowych podejmowanych przez Profesora Tadeusza Kuczyńskiego, niejako podążając ścieżką dostrzegania systemowych problemów⁴, przedmiotem opracowania chciałbym uczynić kwestię specyfiki ochrony tajemnic w zakresie realizacji obowiązku zamieszczania prac dyplomowych w repozytorium, o którym mowa w art. 347 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁵. Problem sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy przepis ten legalizuje ujawnienie (zamieszczenie zarówno w repozytorium, jak i w systemie antyplagiatowym) wszystkich informacji zawartych w treści prac dyplomowych poza tymi, które w całości podlegają ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych.

¹ Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.

² Zob. wyrok TK z 9 czerwca 1998 r., K 28/97.

³ T. Kuczyński, *Właściwość sądu administracyjnego w sprawach stosunków służbowych*, Wrocław 2000.

⁴ Po części wiążących się z kwestiami dostępu do informacji por.: T. Kuczyński, *Dostęp do informacji publicznej jako kategorią prawa pracy*, [w:] M. Latos-Miłkowska, Ł. Pisarczyk (red.), *Prawo pracy: między gospodarką a ochroną pracy. Księga jubileuszowa Profesora Ludwika Florka*, Warszawa 2016, s. 204 i n.

⁵ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r., t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.

2. Specyfika ochrony tajemnic w polskim porządku prawnym

Na gruncie polskiego ustawodawstwa można wyróżnić blisko dwieście tajemnic prawnie chronionych, które charakteryzują się w wielu przypadkach odrębną specyfiką, sposobem definiowania podmiotu ochrony i zobowiązanego do jej zapewnienia, jak również konkretyzacji przedmiotu i czasookresu trwania takiego obowiązku prawnego.

Różnorodność zakresu przedmiotowego, podmiotowego i czasowego ochrony definiowania przez ustawodawcę powinności zachowania tajemnicy pozwala na wyróżnienie:

- a) katalogu informacji niejawnych *sensu stricto*, tj. informacji objętych ochroną na gruncie ustawy o ochronie informacji niejawnych (dalej: u.o.i.n.)⁶;
- b) informacji objętych ochroną w ramach tajemnic:
 - zawodowych (np. sędziowska, prokuratorska, radcowska, adwokacka, doradcy podatkowego itd.);
 - funkcyjnych (np. tajemnice kontrolerskie);
 - zakładowych⁷;
- c) innych tajemnic ustawowo chronionych (np. tajemnica przedsiębiorcy⁸; tajemnica prywatna⁹);
- d) a także w ramach poszanowania prywatności¹⁰.

⁶ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 742, dalej: u.o.i.n.

⁷ T. Kuczyński, *O właściwościach pracowniczego obowiązku dbałości o dobro zakładu pracy*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2004, nr 7, s. 2 i n.; W. Koczur, *Tajemnica pracodawcy (zakładowa)*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 7, <https://czasopisma.beck.pl/monitor-prawniczy/arttykul/tajemnica-pracodawcy-zakladowa/> [dostęp 15.06.2022]; J. Czerniak-Swędzioł, *Pracowniczy obowiązek ochrony interesów gospodarczych pracodawcy*, Warszawa 2007.

⁸ W dniu 4 września 2018 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz niektórych innych ustaw, opublikowana w Dzienniku Ustaw (poz. 1637) w dniu 27 sierpnia 2018 r. Zmiana jest następstwem wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie ochrony niejawnego *know-how* i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskaniem, wykorzystaniem i ujawnieniem. Z punktu widzenia pracodawcy/przedsiębiorcy kwestia uregulowania kwestii tajemnicy przedsiębiorstwa w stosunku do pracownika, w szczególności po ustaniu stosunku pracy, bezpośrednio w umowie o pracę lub innej umowie łączącej go z pracodawcą ze względu na zmianę treści art. 11 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, ma więc charakter podstawowy.

⁹ Zob. szerzej: M. Jabłoński, J. Węgrzyn, *Ochrona tajemnic osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego*, Wrocław 2018.

¹⁰ Por. np.: wyrok NSA z 3 lutego 2022 r., III OSK 1210/21. Jak wskazuje się w orzecznictwie: „[...] Ograniczając prawną sferę wolności konstytucyjnej obywatela, przepis ustawy musi uczynić to w taki sposób, który przede wszystkim nie naruszy jej istoty i nie spowoduje zachwiania relacji konstytucyjnego dobra, które jest ograniczone. Wskazana regulacja winna być dostosowana do celu, jaki temu ograniczeniu przyświeca, który to cel musi być również kwalifikowany w kategorii wartości konstytucyjnej. Chodzi zatem o prawidłowe wyważenie proporcji, jakie muszą być zachowane, by przyjąć, że dane ograniczenie wolności nie narusza konstytucyjnej hierarchii dóbr (wyrok NSA z dnia 6 grudnia 2012 r. I OSK 2022/12)”, por. wyrok NSA z 29 sierpnia 2017 r., I OSK 1548/17. W innym podkreślano, że również ochrona prywatności dotyczy osób pełniących funkcję publiczną – NSA w wyroku z 30 września 2015 r., I OSK 1853/14 wskazywał: „rozważając możliwość udostępnienia informacji o wynagrodzeniu danej

Ze względu na zakres przedmiotowy tajemnicy możemy odwołać się do pojęcia na tajemnice sektorowe i ponadsektorowe (powszechne). W przypadku tych pierwszych mamy do czynienia z wyraźnym zdefiniowaniem zakresu ochrony zazwyczaj identyfikowanego ze specyfiką wykonywanego zawodu i charakterem informacji pozyskiwanych w związku z jego wykonywaniem (np. tajemnica skarbowo-bankowa). Tajemnice ponadsektorowe identyfikowane natomiast będą z istnieniem obowiązku ochrony każdej informacji pozyskanej przez objętego takim obowiązkiem (np. adwokacka, radcowska itp.).

Warto jednocześnie podkreślić, że ustawodawca w sposób wyraźny definiuje odpowiedzialność zobowiązanego do ochrony tajemnicy za jej naruszenie. Zgodnie z treścią art. 266 § 1 Kodeksu karnego: „Kto, wbrew przepisom ustawy lub przyjętemu na siebie zobowiązaniu, ujawnia lub wykorzystuje informację, z którą zapoznał się w związku z pełnioną funkcją, wykonywaną pracą, działalnością publiczną, społeczną, gospodarczą lub naukową, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”¹¹.

Przestępstwo, o którym mowa, ma charakter indywidualny, bowiem jego sprawcą może być jedynie osoba, względem której zachodzą przesłanki z § 1. W przypadku przedmiotu ochrony nie budzi wątpliwości, że przesłanką pociągnięcia do odpowiedzialności jest nieuprawnione ujawnienie tajemnicy zarówno zawodowej, funkcyjnej, jak i prywatnej.

Odrębnie określona została odpowiedzialność za ujawnienie informacji niejawnnej. W myśl postanowień art. 265 § 1 k.k.: „Kto ujawnia lub wbrew przepisom ustawy wykorzystuje informacje niejawne o klauzuli «tajne» lub «ściśle tajne», podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”. Ujawnienie takiej informacji osobie działającej w imieniu lub na rzecz podmiotu zagranicznego powoduje, że sprawca może podlegać karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (§ 2). W przypadku nieumyślnego ujawnienia przedmiotowej informacji przez osobę, która zapoznała się nią w związku z pełnieniem funkcji publicznej lub otrzymanym upoważnieniem, podlega ona grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (§ 3).

3. Model ochrony informacji niejawnnych

Zgodnie z treścią art. 2 pkt 3 u.o.i.n. dokumentem jest każda utrwalona informacja niejawna. Natomiast materiałem jest dokument lub przedmiot albo dowolna ich część, chronione jako informacja niejawna, a zwłaszcza urządzenie, wyposażenie lub broń wyprodukowane albo będące w trakcie produkcji, a także składnik użyty do ich wytworzenia (art. 2 pkt 4).

osoby organ powinien każdorazowo analizować, czy jest ona niezbędna z punktu widzenia celów prawa do informacji publicznej, a także czy nie narusza godności i intymności osoby, której taka informacja dotyczy” (por. też wyrok NSA z 18 lutego 2015 r., I OSK 695/14).

¹¹ Ustawa z 6 czerwca 1997 r., t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2345 ze zm.

W świetle rozwiązań przyjętych na gruncie u.o.i.n. wynika, że informacjom można z formalnego punktu widzenia przypisać charakter niejawny, jeśli nadano im klauzulę tajności, „ściśle tajne”, „tajne”, „poufne”, „zastrzeżone” (art. 5 u.o.i.n.). Informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „ściśle tajne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje wyjątkowo poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że: 1) zagrozi niepodległości, suwerenności lub integralności terytorialnej Rzeczypospolitej Polskiej; 2) zagrozi bezpieczeństwu wewnętrznemu lub porządkowi konstytucyjnemu Rzeczypospolitej Polskiej; 3) zagrozi sojuszom lub pozycji międzynarodowej Rzeczypospolitej Polskiej; 4) osłabi gotowość obronną Rzeczypospolitej Polskiej; 5) doprowadzi lub może doprowadzić do identyfikacji funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników służb odpowiedzialnych za realizację zadań wywiadu lub kontrwywiadu, którzy wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, jeżeli zagrozi to bezpieczeństwu wykonywanych czynności lub może doprowadzić do identyfikacji osób udzielających im pomocy w tym zakresie; 6) zagrozi lub może zagrozić życiu lub zdrowiu funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników, którzy wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, lub osób udzielających im pomocy w tym zakresie; 7) zagrozi lub może zagrozić życiu lub zdrowiu świadków koronnych lub osób dla nich najbliższych, osób, którym udzielono środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, albo świadków, o których mowa w art. 184 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, lub osób dla nich najbliższych.

Klauzulę „tajne” nadaje się z kolei informacjom niejawnym, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że: 1) uniemożliwi realizację zadań związanych z ochroną suwerenności lub porządku konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej; 2) pogorszy stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z innymi państwami lub organizacjami międzynarodowymi; 3) zakłóci przygotowania obronne państwa lub funkcjonowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej; 4) utrudni wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych prowadzonych w celu zapewnienia bezpieczeństwa państwa lub ścigania sprawców zbrodni przez służby lub instytucje do tego uprawnione; 5) w istotny sposób zakłóci funkcjonowanie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości; 6) przyniesie stratę znacznych rozmiarów w interesach ekonomicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Natomiast klauzulą „poufne” objęte są informacje niejawne, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że: 1) utrudni prowadzenie bieżącej polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej; 2) utrudni realizację przedsięwzięć obronnych lub negatywnie wpłynie na zdolność bojową Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej; 3) zakłóci porządek publiczny lub zagrozi bezpieczeństwu obywateli; 4) utrudni wykonywanie zadań służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę bezpieczeństwa lub podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej; 5) utrudni wykonywanie zadań służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa obywateli lub ściganie sprawców przestępstw i przestępstw skarbowych oraz organom

wymiaru sprawiedliwości; 6) zagrazi stabilności systemu finansowego Rzeczypospolitej Polskiej; 7) wpłynie niekorzystnie na funkcjonowanie gospodarki narodowej.

Ostatnią wymienioną przez ustawodawcę jest klauzula „zastrzeżone”, którą nadaje się informacjom niejawnym, jeżeli nie nadano im wyższej klauzuli tajności, a ich nieuprawnione ujawnienie może mieć szkodliwy wpływ na wykonywanie przez organy władzy publicznej lub inne jednostki organizacyjne zadań w zakresie obrony narodowej, polityki zagranicznej, bezpieczeństwa publicznego, przestrzegania praw i wolności obywateli, wymiaru sprawiedliwości albo interesów ekonomicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawodawca zdecydował się na stworzenie potencjalnie bardzo szerokiego obszaru uzasadniającego nadanie konkretnej informacji klauzuli „zastrzeżone” ze względu na posłużenie się przez ustawodawcę pojęciem „szkodliwego wpływu na”, które staje się wyznacznikiem determinującym możliwość nadania informacji tej właśnie klauzuli. Warto podkreślić, że merytoryczna kwalifikacja staje się możliwa wyłącznie przy jednoczesnym zestawieniu konkretnej sytuacji faktycznej, informacji z nią związanej (wynikającej z dokumentu, materiału itd.) i ustaleniu konsekwencji, które wynikałyby z ujawnienia tej informacji. Istotne przy tym jest, że podstawowe znaczenia będzie miała – przy ocenie i podjęciu stosownego rozstrzygnięcia – wykładnia celowościowa. Wydaje się jednak, że rozwiązanie to w żadnym razie nie eliminuje wielu praktycznych problemów interpretacyjnych, a na pewno nie tworzy jasnego i czytelnego mechanizmu zakwalifikowania określonych informacji jako „zastrzeżonych”¹².

Jak wynika z rozwiązań przyjętych na gruncie art. 6 ust. 1 u.o.i.n., o nadaniu klauzuli tajności decyduje osoba, która jest uprawniona do podpisania dokumentu¹³ lub oznaczenia innego niż dokument materiału¹⁴. Utajnienie przez osoby te informacji sprawia, że podlegają one ochronie w sposób określony w ustawie do czasu zniesienia lub zmiany klauzuli tajności. Czynność ta (zniesienie lub zmiana) jest jednak możliwa tylko po wyrażeniu pisemnej zgody przez nadającego klauzulę w przypadku ustania lub zmiany ustawowych przesłanek ochrony. Należy przy tym zaznaczyć, że jeśli są to informacje niejawne o klauzuli „ściśle tajne”, pisemną zgodę na wykonanie wskazanych czynności wyraża kierownik jednostki organizacyjnej, w której materiałowi została nadana klauzula tajności.

Utajnienie informacji to czynność, która polega nie tylko na nadaniu klauzuli tajności, ale także na spełnieniu szeregu wymogów służących ich ochronie, które określone zostały również na poziomie rozporządzeń. Jednym z takich aktów jest

¹² Por. uwagi na temat prac ustawodawczych I. Stankowskiej, *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 37.

¹³ Przez dokument w rozumieniu u.o.i.n. należy rozumieć każdą utrwaloną informację niejawną (art. 2 pkt 3).

¹⁴ Zgodnie z art. 2 pkt 4 u.o.i.n. materiałem jest dokument lub przedmiot albo dowolna ich część, chronione jako informacja niejawna, a zwłaszcza urządzenie, wyposażenie lub broń wyprodukowane albo będące w trakcie produkcji, a także składnik użyty do ich wytworzenia.

rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu oznaczenia materiałów i umieszczaniu na nich klauzul tajności¹⁵.

Zgodnie z postanowieniami tego rozporządzenia oznaczenie materiału klauzulą tajności następuje w sposób wyraźny i w pełnym brzmieniu (§ 3 ust. 1), a w przypadku gdy poszczególnym częściom materiału zostały nadane różne klauzule tajności bądź gdy niektóre z tych części są jawne, wyodrębnione części oddziela się oznaczeniem odpowiedniej klauzuli tajności wskazanej w pełnym brzmieniu lub określeniem „jawne” (§ 3 ust. 2). Części materiału zawierające tekst lub obraz oddziela się przez odpowiednie ich oznaczenie przed rozpoczęciem i po zakończeniu tekstu lub obrazu. Jeżeli poszczególnym częściom materiału zostały nadane różne klauzule tajności, to wówczas materiał oznacza się klauzulą co najmniej równą najwyższej klauzuli tajności, jaką nadano części materiału (§ 3 ust. 3).

4. Ochrona tajemnic w odniesieniu do treści art. 347 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższymi nauce

Zgodnie z treścią art. 347 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce repozytorium pisemnych prac dyplomowych obejmuje:

- 1) tytuł i treść pracy dyplomowej;
- 2) imiona i nazwisko autora pracy dyplomowej;
- 3) numer PESEL autora pracy dyplomowej, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, które go wydało;
- 4) imiona i nazwisko promotora pracy dyplomowej, numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, które go wydało;
- 5) imiona i nazwisko recenzenta pracy dyplomowej, numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, które go wydało;
- 6) nazwę uczelni;
- 7) datę zdania egzaminu dyplomowego;
- 8) kierunek, poziom i profil studiów.

Zdefiniowana w tym zakresie jawność ma charakter kompletny i polega na zidentyfikowaniu autora, promotora, recenzenta, jednostki organizacyjnej, uczelni, kierunku, a przede wszystkim pozwala na dotarcie do treści zamieszczonej pracy.

W art. 347 ust. 2 wprowadza się odstępstwo od powyższej zasady. Ustawodawca stwierdził, że w repozytorium nie zamieszcza się prac zawierających informacje podlegające ochronie na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych. Z jego treści wynika więc obowiązek (a nie prawo) w zakresie zapewnienia przez organy uczelni ochrony informacji niejawnej. Specyfika odwołania

¹⁵ Dz. U. z 2011 r. Nr 288, poz. 1692.

wykorzystana przez ustawodawcę jest jednak bardzo nieczytelna i w praktyce może prowadzić do powstania szeregu wątpliwości.

Po pierwsze, racjonalne będzie przyjęcie, że ograniczenie ma charakter jedynie przedmiotowy, czyli dotyczy treści pracy (czyli pkt 1 ust. 1), a nie pozostałych danych, o którym mowa w tym przepisie.

Po drugie, co jest już bardziej skomplikowane, ustawodawca odwołuje się do pojęcia „informacji podlegających ochronie na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych”. W zasadzie można więc przyjąć, że zawęży zakres ochrony tylko do tych informacji, które za takie – czyli niejawne – uznaje się w świetle przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych. Gdyby bowiem ochrona ta miała być szersza przedmiotowo, to wtedy ustawodawca odwołałby się do pojęcia „ochrony tajemnic ustawowo chronionych” albo „tajemnic prawnie chronionych”. Ten ostatni zwrot ma charakter najszerszy, obejmuje bowiem nawet tajemnicę prywatną.

Po trzecie, przyjęcie wąskiego zakresu przedmiotowego ochrony – tj. zawężenie jej wyłącznie do kategorii informacji niejawnych – oznaczałoby, że zastrzeżenie przez jakikolwiek uprawniony podmiot ochrony tajemnicy w odniesieniu do treści (całości lub fragmentu) pracy dyplomowej lub magisterskiej nie stanowiłoby podstawy do zastosowania art. 347 ust. 2 ustawy. W takim przypadku nie można byłoby jednak wykluczyć wystąpienia z ewentualnymi roszczeniami przez podmioty (osoby) udostępniające określone materiały z zastrzeżeniem ograniczonego podmiotowo kręgu osób, które mogą zapoznać się z ich treścią (np. zgoda dotyczy promotora, ale już nie recenzenta oraz innych członków komisji), czyli z podniesieniem trwania ochrony tajemnicy innej niż ta wynikająca ze stosowania przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych.

Istotne przy tym staje się ustalenie, czy dostęp do materiałów objętych tajemnicą (np. zawodową, czy co ma równie częste zastosowanie – tajemnicą przedsiębiorcy¹⁶), ale nie ochroną informacji niejawnych – rzeczywiście skutkuje zamieszczeniem w treści przygotowywanych fragmentów pracy dyplomowej (ostatecznie jej całości) informacji (danych) poddanych przedmiotowej ochronie. Stwierdzić to może bezsprzecznie dysponent (udostępniający) materiałów objętych tajemnicą – co nie zwalnia w każdym jednak przypadku z konieczności zweryfikowania zasadności

¹⁶ Przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Konkretna informacja stanowi tajemnicę przedsiębiorstwa, jeżeli spełnia łącznie trzy warunki: ma charakter techniczny, technologiczny, organizacyjny przedsiębiorstwa lub posiada wartość gospodarczą; nie została ujawniona do wiadomości publicznej; podjęto w stosunku do niej niezbędne działania w celu zachowania poufności. Przyjmuje się, że informacja ma charakter techniczny, technologiczny, kiedy dotyczy najogólniej rozumianych sposobów wytwarzania, formuł chemicznych, wzorów i metod działania. Informacja organizacyjna obejmuje, najogólniej ujmując, całokształt doświadczeń i wiadomości przydatnych do prowadzenia przedsiębiorstwa, niezwiązanych bezpośrednio z cyklem produkcyjnym. Informacja staje się „tajemnicą przedsiębiorstwa”, kiedy przedsiębiorca ma wolę, by pozostała ona tajemnicą dla pewnych kręgów odbiorców, konkurentów i wola ta dla innych osób musi być rozpoznawalna – wyrok KIO z 13 lutego 2019 r., KIO 185/19.

takiego zastrzeżenia (wyłączenia poufności). Nie budzi jednak jakichkolwiek wątpliwości, że samo oświadczenie studenta w tym zakresie nie jest wystarczające. W praktyce materiały objęte tajemnicą mogą być bowiem wykorzystane tylko w celach statystycznych.

W sytuacji, w której student dostarcza oświadczenie dysponenta tajemnicy prawnie chronionej – ale niestanowiącej informacji niejawnej w myśl przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych – że w pracy znajdują się informacje objęte tajemnicą, to wtedy powstaje właśnie istotny problem, wskazany wyżej. Jeżeli bowiem przyjmujemy, że art. 347 dotyczy wyłącznie sytuacji, w której ochrona przysługuje informacjom niejawnym, nie istnieje ustawowa podstawa wyłączająca obowiązek zamieszczenia treści pracy w repozytorium.

Bardziej bezpieczne jest jednak przyjęcie szerokiej wykładni ochrony tajemnicy ze względu na potencjalne roszczenia podmiotów zastrzegających tajemnicę. W takim ujęciu wyłączeniu w zakresie zamieszczenia powinna podlegać każda praca (jej fragmenty), co do której dysponent tajemnicy stwierdza, że zawiera w swej treści tajemnicę prawnie chronioną, względem której nastąpiło jedynie pewne rozszerzenie podmiotowego zakresu dostępowego (student, promotor, recenzent, ewentualnie członkowie komisji).

Konieczne w związku z tym wydaje się na poziomie uczelni przygotowanie odrębnego zarządzenia, w którym zdefiniowana zostanie szczegółowo procedura postępowania w sprawie przygotowania, obrony i archiwizacji prac dyplomowych zawierających w swej treści informacje niejawne i inne tajemnice prawnie chronione¹⁷.

Podstawą skorzystania z tej procedury nie może być jednak wyłącznie oświadczenie studenta, że korzystał z informacji (materiałów) chronionych tajemnicą, ale pisemne (dla celów dowodowych) oświadczenie dysponenta tajemnicy, obejmujące:

- a) poświadczenie, że student uzyskał dostęp do materiałów objętych tajemnicą prawnie chronioną, wraz ze wskazaniem podstawy prawnej ochrony tej tajemnicy (tajemnic) oraz potwierdzeniem, że ochrona ta jest w dalszym ciągu aktualna;
- b) wskazanie kręgu podmiotów (osób) dopuszczonych do informacji objętych tajemnicą poza studentem na etapie przygotowywania pracy (np. promotor);
- c) oświadczenie dysponenta tajemnicy, że w gotowej pracy znajdują się informacje objęte ochroną w ramach tajemnicy (tajemnic) i rozszerzeniem kręgu uprawnionych do dostępu osób (warto poza recenzentem jedynie wspomnieć tylko o osobach z obsługi technicznej i administracyjnej systemu APD, które mają do treści takiej pracy dostęp);
- d) oświadczenie dysponenta tajemnicy o możliwości lub jej braku zamieszczenia treści pracy w repozytorium, o którym mowa w art. 347 ustawy. Oświadczenie to powinno dotyczyć kwestii braku możliwości zamieszczenia

¹⁷ Warto podkreślić, że także po zakończeniu i/lub rozwiązaniu stosunku pracy byli pracownicy zobowiązani są do zachowania w tajemnicy posiadanych informacji stanowiących np. tajemnicę przedsiębiorstwa.

- w repozytorium całości pracy (co będzie wyjątkiem) lub konieczności wyłączenia jedynie pewnych fragmentów tej pracy (tych, w których wykorzystano informacje objęte tajemnicą);
- e) w razie zastrzeżenia przez dysponenta tajemnicy konieczności wyłączenia jawności fragmentów pracy objętych ochroną, dysponent ten powinien zaakceptować (dołączając oświadczenie) wersję pracy do zamieszczenia w repozytorium (co do zasady zarówno APD Uczelni, jak i repozytorium zewnętrznego);
- f) konieczne staje się wdrożenie mechanizmów wewnętrznej oceny zasadności zastrzeżenia konkretnych informacji w ramach tajemnicy¹⁸.

5. Podsumowanie

Obowiązek ochrony tajemnic nie ma charakteru względnego. Nie można też jednocześnie przyjąć, że postanowienia art. 347 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stanowi *lex specialis* względem systemu prawa, którego skutkiem jest zwolnienie z obowiązku ochrony innych tajemnic prawnie chronionych.

Warto jednocześnie zwrócić uwagę na kwestię ewentualnego upubliczniania pracy w jednolitym systemie antyplagiatowym (por. art. 351 ust. 3 ustawy). W sytuacji, w której następuje automatyczne kopiowanie takiej pracy do bazy danych, pojawia się kilka nowych problemów w zakresie oświadczeń, zgód i wiedzy dysponenta tajemnicy. Należy tylko wspomnieć, że brak zgody dysponenta tajemnicy w zakresie weryfikacji pełnej treści pracy w systemie antyplagiatowym będzie stanowił negatywną przesłankę formalną, uniemożliwiającą studentowi obronę.

Bibliografia

- Czerniak-Swędzioł J., *Pracowniczy obowiązek ochrony interesów gospodarczych pracodawcy*, Warszawa 2007.
- Jabłoński M., Węgrzyn J., *Ochrona tajemnic osób wykonujących prawnicze zawody zaufania publicznego*, Wrocław 2018.
- Koczur W., *Tajemnica pracodawcy (zakładowa)*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 7.

¹⁸ Zauważa się bowiem, że powoływanie się na klauzule poufności zawarte w umowie z kontrahentem, bez udowodnienia, że informacja ma charakter techniczny, technologiczny, organizacyjny przedsiębiorstwa lub inny posiadający wartość gospodarczą i nie została ujawniona do wiadomości publicznej oraz że podjęto w stosunku do niej niezbędne działania w celu zachowania poufności, a nawet bez wykazania, że taka umowa została faktycznie zawarta, nie może uzasadniać uznania zastrzeżenia tajemnicy przedsiębiorstwa za skuteczne – por. wyrok KIO z 16 lutego 2018 r., KIO 200/18. Istnienie tajemnicy przedsiębiorcy musi w każdym przypadku być rzeczywiste i niewątpliwe. Każdy zobowiązany musi każdorazowo i szczegółowo określić, z czego wywodzi daną przesłankę odmowy i w czym znajduje ona uzasadnienie – por. wyrok NSA z 13 kwietnia 2016 r., I OSK 2950/14, czy wyrok NSA z 12 lutego 2015 r., I OSK 759/14.

Kuczyński T., *Dostęp do informacji publicznej jako kategoria prawa pracy*, [w:] M. Latos- Miłkowska, Ł. Pisarczyk (red.), *Prawo pracy: między gospodarką a ochroną pracy. Księga jubileuszowa Profesora Ludwika Florka*, Warszawa 2016.

Kuczyński T., *O właściwościach pracowniczego obowiązku dbałości o dobro zakładu pracy*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2004, nr 7.

Kuczyński T., *Właściwość sądu administracyjnego w sprawach stosunków służbowych*, Wrocław 2000.

Stankowska I., *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*, Warszawa 2014.